Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Laxaro Iparragirre Perurena

Errenteria, Gipuzkoa (1929)

Aurkibidea

Biografia

Errenteria-Oreretako Añarbe baserrian jaio zen, egun Añarbe urtegia dagoen tokian; izan ere, urtegia egitean urpean geratu zen baserria. Aita Añarbe eta Petrinea baserrien artean zegoen Herriko Etxe baserrian jaioa zen eta ama, berriz, Goizuetan. Aitak Añarbeko zentralean egiten zuen lan. Errenteria-Oreretako lurretan zegoen baserria, baina herrigunetik hiru orduko bidea zegoen eta Goizuetatik bi ordu eta erdikoa. Oso gutxi joan zen eskolara Laxaro. Hamaika urterekin hasi zen basolanetan osabarekin. Gerora, urte batzuetan baserriko morroi-lanetan aritu zen Hernanin eta Oialumen. Berriro bueltatu zen basolanetara anaiarekin batera; baina berehala baserrira itzuli behar izan zuen anaia zaharrena ezkondu zelako. Hogeita lau bat urterekin Luzuriagako Astillerotan hasi zen lanean, bakailaotarako itsasontziak konpontzen eta bertan aritu zen aurrejubilatu arte. Pakita Etxeberria Oiartzuarrarekin ezkondu zen eta bost seme-alaba izan zituzten. Errenteria-Oreretako Agustinak auzoan bizi izan dira.

Zintak

ERR-007

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Zabala, Edurne
- **Data**: 2010-03-02
- **Iraupena**: 110 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Errazkin, Aitor

Pasarteak

1. Hamaika urterekin basora lanera

- **Erref**: ERR-007/003
- **Iraupena**: 0:02:33. **Hasi**: 00:07:54. **Bukatu**: 00:10:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Pagoa auzoko eskolan hilabete besterik ez zuen egin Laxarok. Izan ere, etxetik ordu betera geratzen zen eskola, nahiko aparte, eta hamaika urte betetzerako mendian hasi baitzen lanean, zuhaitzak botatzen aritzen ziren gizonen mutil.

2. Mutil lanetan aritzetik morroi izatera

- **Erref**: ERR-007/004
- **Iraupena**: 0:04:04. **Hasi**: 00:10:27. **Bukatu**: 00:14:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Basoan mutil lanetan aritzetik morroi izatera pasa zen oso denbora gutxian. Han artzain, haurtzain... denetik egiten aritu behar izan zuen. Gogoz kontra joan zela dio. Ez zituen hilabete asko egin morroi, baina esaten du oroitzapen txarra duela, oso gogorra egin zitzaiola. Amari abisu eman eta etxera itzuli zen. Gero Xandrinea baserritik joan zitzaizkien harako morroi bila, eta han askoz gusturago ibili zen.

3. Morroi lanetan jai egunik ez

- **Erref**: ERR-007/005
- **Iraupena**: 0:02:05. **Hasi**: 00:14:31. **Bukatu**: 00:16:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Goizean goiz jaiki, behiak jetzi, tratua tranbiaraino garraiatzen lagundu, baserrira itzuli, ganadua gobernatu... Horiek izaten ziren morroiaren lanak, Xandrinean. Jai egunik ez zuen izaten.

4. Añarbera itzuli behar

- **Erref**: ERR-007/006
- **Iraupena**: 0:02:58. **Hasi**: 00:16:36. **Bukatu**: 00:19:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:
Urte eta erdi inguru egin zuen Laxarok Xandrinean morroi. Añarben berarekin behartu ziren, eta etxera itzuli zen. Morroi ibili zeneko lan bertsuak egin beharko zituen aurrerantzean, baina etxerako, ordea.

5. Txerria hiltzen laguntzen

- **Erref**: ERR-007/007
- **Iraupena**: 0:01:23. **Hasi**: 00:19:34. **Bukatu**: 00:20:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:
Añarben txerri pare bat hiltzen omen zuten urtean, etxerako. Txerri-hiltzea tokatzen zenetan laguntzen aritzen zen Laxaro, odolkiak egiten, egosketan...

6. Goizuetara arto-irina egitera

- **Erref**: ERR-007/008
- **Iraupena**: 0:01:05. **Hasi**: 00:20:57. **Bukatu**: 00:22:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Taloak egiteko irina Goizuetako errota batetik ekartzen zuten. Nagusiki izebak egiten zituen taloak Añarben, baina Laxaro bera ere aritzen zen, eta aritu izan da gerora ere.

7. Taloak nola egin

- **Erref**: ERR-007/009
- **Iraupena**: 0:03:08. **Hasi**: 00:22:02. **Bukatu**: 00:25:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:
Taloak egiten aritutakoa da Laxaro, eta taloak nola egin azaltzen digu orain. Edozerekin lagunduta edo zernahi laguntzeko jan daiteke taloa, baina Laxaroren ustez, txerrikiarekin geratzen da goxoen.

8. Baserriko otorduak prestatzen

- **Erref**: ERR-007/010
- **Iraupena**: 0:01:18. **Hasi**: 00:25:10. **Bukatu**: 00:26:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:
Otorduak izebak prestatzen omen zituen gehienean, edo amak bestela, horretarako gai izan zen bitartean. Hala ere, baserrian denek ikasten omen zuten janaria prestatzen.

9. Eztia egiten

- **Erref**: ERR-007/011
- **Iraupena**: 0:06:18. **Hasi**: 00:26:28. **Bukatu**: 00:32:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Erle-zale amorratua izan da Laxaro gaztetan, haren aita bezalaxe. Hogei erlauntza inguru izango zen Añarben. Laxarok kontatzen digu eztia nola egiten zuten.

10. Argizaria egiten

- **Erref**: ERR-007/012
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 00:32:46. **Bukatu**: 00:34:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Erlauntzetako abaraskak argizaria egiteko aprobetxatzen omen zen, eta argizaria, argizaiolak egiteko.

11. Etxean urik ez

- **Erref**: ERR-007/013
- **Iraupena**: 0:00:39. **Hasi**: 00:34:31. **Bukatu**: 00:35:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:
Añarben bertan ez omen zuten ur-instalaziorik, baina iturria etxetik hamar metrora omen zuten. Erreka ere etxe ondotik pasatzen omen zen, eta hantxe garbitzen zuten arropa.

12. Arropa txandan-txandan janzten

- **Erref**: ERR-007/014
- **Iraupena**: 0:02:33. **Hasi**: 00:35:10. **Bukatu**: 00:37:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Jantzi, ahal zuten bezala egiten zirela kontatzen du Laxarok, irribarretsu. Izan ere, mezetara joateko denentzat arropa nahikorik ez Añarben, eta arropa batak besteari uzten ibiltzen omen ziren anai-arrebak. Horretarako, batzuk lehendabizi joango ziren mezetara, eta handik ateratzean, bidean zain ziren anai-arrebei arropak aldatu, eta horrela geratzen omen zen hurrengoa mezetara joateko moduan. Igandero joaten ziren mezetara, eta batzuetan baita Goizuetaraino ere, bi ordu eta erdiko bidea oinez egin eta gero.

13. Basolanetan, pinua aldatzen

- **Erref**: ERR-007/016
- **Iraupena**: 0:03:56. **Hasi**: 00:39:02. **Bukatu**: 00:42:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:
Behin morroi lanetan aritu eta, Añarbera itzulitakoan ere, ibili zen Laxaro lanean, etxetik kanpo. Santi Mendikute delako Andoaindar batek deitzen omen zituen, basolanetarako. Hiru anaia aritzen omen ziren.

14. Luzuriagan lanean hasi eta utzi

- **Erref**: ERR-007/018
- **Iraupena**: 0:02:41. **Hasi**: 00:44:11. **Bukatu**: 00:46:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Hogeita lau edo hogeita bost urte zituela hasi zen Laxaro Errenteriako Luzuriagan lanean, baina lana utzi behar izan zuen. Izan ere, bere anaia zaharrenak ez zuen Añarben geratu nahi izan, eta Laxaro bera joan zen hara, eta baserriko lanen ardura hartu. Baserria aparte xamar zegoen eta horrek ez zituen lanak errazten, baina ematen zuen aukerarik beste jarduera batzuetarako... Tartean, kontrabandorako. Horretan, baina, Guardia Zibila eta eguraldi txakurra izaten zituzten etsai.

15. Guardia zibilek Xanti anaia arrapatu zutenekoa

- **Erref**: ERR-007/019
- **Iraupena**: 0:03:44. **Hasi**: 00:46:52. **Bukatu**: 00:50:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Kontrabandoan zebiltzanean taldean joaten omen ziren, baina gauzak okertuz gero, norberak bere larrua salbatu behar izaten zuen. Hiru alditan azaldu

omen zaizkio guardia zibilak Laxarori basoan, nahiz eta bera ez duten sekula harrapatu izan. Hiru aldi horietako batean, Xanti anaia larri ibili omen zen, baina azkenean, lortu zuen ihes egitea.

16. Kontrabando lanetan

- **Erref**: ERR-007/020
- **Iraupena**: 0:01:51. **Hasi**: 00:50:36. **Bukatu**: 00:52:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Bi urtez-edo ibili omen zen Laxaro kontrabando lanetan, eta ez omen zen lan erraza, guardia zibilak nonahi ateratzen ziren eta. Neguko hotzak ere ez omen zuen zaintzarik apaltzen.

17. Tristea da Errenteria hain aldatuta ikustea

- **Erref**: ERR-007/025
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 01:06:00. **Bukatu**: 01:07:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Perretxiko bila
- Ekonomia eta industria » Boom industriala

Laburpena:
Oso aldatuta ikusten du Laxarok egungo Errenteria, orain mende erdikoarekin alderatuta. Aldaketak beharrezko juzgatzen ditu, etsipen puntu batekin, baina berak ezagutu zuen Errenteria ezagutu zuenarentzat, aldaketa tristea dela dio.

18. Basurdeak etxe atariraino

- **Erref**: ERR-007/027
- **Iraupena**: 0:01:54. **Hasi**: 01:07:55. **Bukatu**: 01:09:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna » Basoko animaliak

Laburpena:
Ehizan ibilitakoa da Laxaro. Basurdeak etxeko artasorotara sartzen zitzaizkien, eta haiek akabatzeko esperantzan gau batzuk egin izan ditu guardian, haien zain. Baina halakotan ez omen ziren azaltzen. Azeriak eta katagorriak ere erruz ikusten omen zituzten. Otsorik ez.

19. Sagarrondoak bota zituztenekoa

- **Erref**: ERR-007/028
- **Iraupena**: 0:00:58. **Hasi**: 01:09:49. **Bukatu**: 01:10:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:
Sagarrondo asko zen Añarben, etxean dolarea izaki, sagardoa egiten zutelako. Baina urtegia betetzera zihoazela eta, denak bota omen zituzten.

20. Añarbe baserria urpean da

- **Erref**: ERR-007/029
- **Iraupena**: 0:01:05. **Hasi**: 01:10:47. **Bukatu**: 01:11:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:
Añarbe baserria Laxarok eta anaiak utzi zuten bezalaxe dago urpean, gaur egun. Ez zuten baserria hustu, ez zeukatelako gauzak nora eraman.

21. Añarbe urez betetzen hasterako, bi urte joan ziren

- **Erref**: ERR-007/030
- **Iraupena**: 0:02:31. **Hasi**: 01:11:52. **Bukatu**: 01:14:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Bi urte igaro omen ziren abisua eman eta Añarbe urez betetzen hasi zirenerako. Bi urte horietan zehar Laxaro eta anaia joaten ziren baserrira, erlauntzak han baitzituzten oraindik. Erleak Errenteriara ekarri zituzten gero, baina gaitzak jo zituen eta guztiak galdu ziren.

22. 'Bertso berriak Añarbe baserriari Laxaro Iparagirrek jarriak'

- **Erref**: ERR-007/031
- **Iraupena**: 0:00:49. **Hasi**: 01:14:23. **Bukatu**: 01:15:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:
Laxarok eta bere bi anaiek bertso sorta bana jarri zioten euren jaiotetxeari, urak estalita geratu zen Añarbe baserriari. 'Auspoa liburutegiko' 140. zenbakira bilduta daude bertsook. Hona Laxarok idatzi saileko laugarren bertsoa: Inguraturik egon nitzaion zelai aldeko kaskura, / goiko ganbara iritxi bai-ez ta buelta danian ura; / era txar artan ekusi eta ematen zuen tristura, / bazirudien luzatu nairik ote zeguen eskua.

23. Kain eta Abel

- **Erref**: ERR-007/032
- **Iraupena**: 0:04:19. **Hasi**: 01:15:12. **Bukatu**: 01:19:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:
Aitak bertso zahar asko zituen buruz ikasiak, eta etxean kantatzen omen zituen. Handik heldu zitzaien semeei zaletasuna. Laxarok gogora ekarritako bertso pare ederra kantatzen du honako pasarte honetan, Pedro Mari Otañoren 'Kubako gure anaiai' izeneko sortako lehendabiziko biak, hain justu.

24. Bertso liburu galdua

- **Erref**: ERR-007/033
- **Iraupena**: 0:02:40. **Hasi**: 01:19:31. **Bukatu**: 01:22:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:
Añarben ba omen zen bertso-liburu bat, Laxaroren amak Errenteriatik ekarria, gauez irakurri ohi zutena, eta bertso zaharrak ikasten zituzten hortik. Bizilagunek, baina, liburua esku artean eduki nahi izaten zuten, eta eskatu egiten zieten. Joan etorri horietako batean, joan bai, baina ez zen berriz itzuli, eta liburu gabe geratu ziren.

25. Ehundaka bertso buruan

- **Erref**: ERR-007/034
- **Iraupena**: 0:02:57. **Hasi**: 01:22:11. **Bukatu**: 01:25:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:
Laxarok kontatzen du nola egoten ziren bertsopaper saltzaileak eliza atarian, eta jendeak paperak nola erosten zituen. Berak ere erosi izan zituen, eta baita buruz ikasi ere. Bi bider irakurtzea nahikoa omen zuen bertsoa buruan gordetzeko. Hala, ehun bertsotik gora jakitera heldu omen zen, eta gero bere buruarekin aritzen omen zen, ariketa etengabean.

26. 'Txirrita'ren heriotza

- **Erref**: ERR-007/037
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 01:27:25. **Bukatu**: 01:28:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:
'Uztapide', 'Zepai', 'Sailburu', 'Telleri txiki'... dira Laxarok bere garaian ezagututako bertsolariak. 'Txirrita' ezagutzera ez zen iritsi. Goizuetara kantura joandako batean hil zen 'Txirrita', eta egun hartan, Laxaroren bi anaia zaharrenak bai, haiek Goizuetaraino joanak ziren.

27. Uztapide eta Zepairen bertsoak

- **Erref**: ERR-007/038
- **Iraupena**: 0:03:40. **Hasi**: 01:28:40. **Bukatu**: 01:32:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:
Ezagutu dituen bertsolarien artetik bat bereizteko eskatu eta zalantza handirik ez du egiten Laxarok. Manuel Olaizola 'Uztapide' zena izan du beti bertsolari kuttun. Uztapideren bertsorik gogoan ba ote duen galdetuta, azken hau Zepairekin ari zela kantatutako batekin oroitu da, eta baita Zepaik berak Manueli emandako erantzunarekin ere.

28. Tiro artean perretxikotan

- **Erref**: ERR-007/040
- **Iraupena**: 0:00:20. **Hasi**: 01:33:34. **Bukatu**: 01:33:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Perretxiko bila
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:
Gurasoek perretxikotara bidaltzen omen zituzten Laxaro eta anaiak, baina gerra piztua zen orduz gero, eta mendian gora abiatu eta tiro hotsik entzuten bazuten, segituan itzultzen omen ziren baserrira, perretxikorik ez zela esanez.

29. Frontera joan nahi ez

- **Erref**: ERR-007/041
- **Iraupena**: 0:01:16. **Hasi**: 01:33:54. **Bukatu**: 01:35:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerra garaian soldaduak ez omen ziren Añarbera iritsi; bai jendea, ordea. Kaletik mendira joandako gizasemeak sumatu omen zituzten Añarbekoek, frontera joan behar izatetik libre geratu nahian edo.

30. Susperregiko Maria bigarrengo ama

- **Erref**: ERR-007/044
- **Iraupena**: 0:01:12. **Hasi**: 01:37:44. **Bukatu**: 01:38:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Susperregi baserrikoak auzoak baino zerbait gehiago ziren Añarbekoentzat. Taberna izan da beti Susperregin, eta Añarbekoak, handik pasatzen ziren aldiro, zerbait hartzera geratu ohi ziren.

31. Barrenak lehertuta

- **Erref**: ERR-007/045
- **Iraupena**: 0:03:53. **Hasi**: 01:38:56. **Bukatu**: 01:42:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Osasun-zentroak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:
Hogeita bost urte inguru zituela, urdailean arazoak izan zituen Laxarok. Egun batez txartu egin zen arrunt, eta orduan ere hantxe izan zituen Susperregikoak laguntzeko prest. Bizkarka eraman zuten Susperregitik Perurenaraino, eta handik, ospitalera gero. Operatu eta handik urte betera berriz operatzera itzultzeko agindu omen zioten Laxarori, baina bera ez omen zen inoiz itzuli, eta ez zuen arazo gehiago izan.

32. Gure hizketa

- **Erref**: ERR-007/047
- **Iraupena**: 0:01:29. **Hasi**: 01:46:10. **Bukatu**: 01:47:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua

Laburpena:
Laxaro jabetzen da alde handia dagoela berea eta bere biloben hizkeraren artean.

33. Haurtzaro gogorra

- **Erref**: ERR-007/048
- **Iraupena**: 0:00:49. **Hasi**: 01:47:39. **Bukatu**: 01:48:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:
Beren haur zireneko eta gaztetako ibilerak oso gogorrak izan zirela aitortzen digu Laxarok.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-10

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com